

Marek Vojtěch
ŘEZANKA

Studny za obzorem

Praha 2021

Ilustrace Jiří Staněk

SDÍLENÁ LITERATURA

www.romanyzdarma.cz

Tento pokus o **sdílenou literaturu** posílejte, prosím, dál.

Pokud usoudíte, že napsaný text byl pro vás natolik zajímavý a čtivý, že byste byli ochotni ho finančně ohodnotit, pošlete autorovi na číslo konta

152 180 40 33/0800 dvacet korun.

Jde o nový směr v přijímání literatury bez mezičlánků a nutných nákladů. Autorům i čtenářům by se tento způsob mohl stát časem přijatelný.

Studny za obzorem

Text © Marek Vojtěch Řezanka, 2021
Ilustrace © Jiří Staněk, 2021

MAREK VOJTĚCH ŘEZANKA

***Studny
za
obzorem***

Praha, duben 2021

Kde láska najde kout...

Je tristní sledovat, jak dřevěná tvář pláče
v kouři se zalyká – a v hřmotu doby mizí
Náruč je ledová – v ní neschová se ptáče
bezmocná panika svou říjnovou daň sklízí

Věž v dýmu propadá. Kam její kříž se řítí?
Mnohým z nás zabodá nůž někam do paměti
a také do zad a k srdci, v němž voní kvítí
Nešťastná náhoda?
Po nebi stíny letí

Po pádu Nerudy je Michal další ranou
Kde z duše zbyl jen troud, tam prudké ohně vzplanou
Kde nelze se již hnout, tam něco silně tiká

Nejsou to přeludy – své spory nechme stranou
Já chtěl bych naleznout zas věž svou milovanou
kde láska najde kout a píseň kostelíka...

Čas řezníků

Doba teď není zralá na metály
že vznikl stát, si nikdo nevzpomene
Pět prstů stihne spočíst nezlomené
ostatní jsou tu, aby zametali

Vyškrtnou z knížek příběh o rytíři
udatnost mizí – zbabělost je chtěna
Rodina přes noc nic již neznamena
epidemii křesy hrdě šíří

Základy leží na nejbližší skládce
Bodlák se zasmál: „Tak tu spěte, sladce“
Kde není základ, stavba nevzniká

Kde chybí základ, stavba nevyroste
namísto věží do nebe ční osten
Chirurg je v poutech – zveme řezníka...

Pouhé postavy

Život je opar, křehce pomíjivý
a leckdo si ho vůbec neváží
Až když je pozdě, mnohý z nás se diví
uprostřed moře sám – a bez pláží

Někdo tím darem nikdy nepohrdá
jiný ho ale zcela promarní
Nad krajem tma se rozhostila tvrdá
a nikde záře – kromě polární

Jestliže místo srdce nástroj tepá
když mizí rozum, vládne vášeň slepá
Duše se jenom těžko zotaví

Porucha stroje se pak v těle cyklí
až všichni jenom na knoflík jsou zvyklí
Namísto lidí – pouhé postavy

Scházejí-li oba...

Přejme si víru ve vše, co nás pojí
že předčí síly, jež nás znesváří
Přejme si nerýt svými ústy v hnoji
a mějme, prosím, úctu ke stáří

Co popřát více, než si být zas bližší?
Osamělost je jáma bezedná
Ať jeden v druhém bez obav se slyší
a k jeho zkáze nikdy nejedná

Přejme si znalost toho, co nám hrozí
namísto hádek, respekt v dialozích:
Ať víme, co je pro nás podstatné

Kde není citu, tam jen všechno mrazí
kde chybí rozum, zejí strmé srázy:
Scházejí oba – svět se pomátne...

Jen ta neoprýská...

Když z bílé peřiny je mžikem hadr bláta
Tikají vteřiny
tma oknem dovnitř chvátá
Stromek se nezdobí
jen chmurný příběh líčí
co zrálo ze zloby – a proč je bez jehličí

Koleda nezazní a stůl je bez cukroví
Strach stojí před kázní – a v ničem nevyhoví
Jak bouře udeří, jen málokdo se schová
To úzkost u dveří jde rozbalovat slova

Výlohy bezbarvé – nikdo nic nevydělá
Nikdo nic nenarve
do hladového těla
Světýlko zhasíná – a zvonek nezacinká
Krachují kasina – a nikde o tom zmínka

Náš svět se promění – a nejspíš k nepoznání
padají domnění, že to, co je, nás chrání
Že nelze, tvrdí chlad
jenž vidí hvězdy zblízka
skutečnost popírat
Pouze ta neoprýská...

Na Dušičky

Plamínek tělo z vosku zvolna taví
rozpustí se v něm ti, jež připomíná
Kouř zatím klidně stoupá od komína
Soumrak se snáší – smutně obětavý

Na listech podzim vrásky zanechává
zbarvené dobou, mokrá zem je vítá
(v srdci jí zeje propast obrovitá)
Tiskne je k hrudi – teskně naléhavá

Do ticha noci voní vlasy tújí
ve vlahém vánku zatím poletují
vzpomínky jasné jako světlo svíčky

A kdesi vzadu holá ústa křoví
šeptají, co již mrtví nevysloví
A pokud ano – právě na Dušičky...

Studny za obzorem

Kam světlo nevniká, tam hustá mlha hloubá
slova jsou bezcenná – doplatí na inflaci
Již prohníl dřevník a dál rozkládá ho houba
Ze škrta mecenáš?
Co nahrabal, teď vrátí?

Důvěra protéká jak děravé dno síta
mohylám v sutinách jen prach se k zemi klání
Co zbývá z člověka, v němž radost neprocitá
a kterou utíná to nesmyslné klání?

Klání, jež unaví – a pouze síly sbírá
pozornost odvádí od dramát vrcholících
Mizí nám průplavy – hledíme na satyra
jenž volí pořadí těch, kterým hoří v plicích

Témata roztříští ty, kteří stáli silní
témata obludná, z nichž vylézají hadi
Hřiště jsou bojišti, v nichž moudří zesenilní
Pátráme po studnách
po vláze, která zchladí...

Z maličkých bodů...

Tři svíce ze čtyř fialová kryje
růžová je pak třetí v pořadí
V tajícím vosku voní liturgie
večerní ticho knoty pohladí

Prvý knot vzplane zvěstováním Krista
Betlémská svíčka láskou zazáří
Třetí nám radost spolu s vděkem chystá
Čtvrtá mír slaví – a klid na stáří

Pastýřskou svíci andělská hned střídá
kde chybí láska, skutečná je bída
kde není citu, plamen uhasne

Stačí tak málo – a světélko bliká
Z maličkých bodů – klidně z několika
složí se světlo – velké, úžasné...

Když

Když víc než zisků zbývá ztrát
když místo hodin úzkost tiká
když člověk zapomněl se smát
sám sobě s druhy několika

Když připadá si někdo sám
opuštěn všemi, navíc chudý
a ze všech pravd mu zůstal klam
a ze vzrušení pocit nudy

Pak chtěl by nechat čistý stůl
na kterém se mu účty kupí
Dva tisíce let po Kristu
strach vyrazil zas na nákupy

Bilance proher velí žít
a pouto hledat k lidem druhým
Když srdce visí v beztíži
pak rovněž v mozku rostou dluhy...

Pár vteřin do...

Pult zdobí prázdnota a z výloh mizí zboží
Kohoutkem otáčí čas, který uzavírá
děj, co nám zamotá stín, dokud nerozloží
červ mísu s koláči
v níž zeje strašná díra

Stesk plní okapy, jak v průtržích to bývá
Zahradu zaplaví a sklepům ústa lepí
Vše staré potápí
tma nepřizpůsobivá
jež padá na hlavy všem hluchoněmě slepým

Něco je v rozkladu – a nic to nezastaví
hledíme dozadu – a předeek bez nápravy
jen mlha pohltí
než hlavu svoji zvedne

Chaos zeď rozdrobí – a znát je, co je za ní
Co nemá obdoby – co velí k vymazání
Pár vteřin do smrti
epochy bezohledné...

A není zamítavá...

Náš svět se uzavřel – a léčba nezabírá
jen v lidském tápání přibylo bílých míst
Stísněným na patře, kde místo oken škvíra
strach pohled naklání
až přestalo se jíst

Přejme si ptačí zpěv, jenž jaro rozechvívá
v němž bloky roztají, jež svíral pevný led
Těšme se na výjev, v němž příroda je živá
a klíčky potají se derou pro výhled

Snad stéblo pověstné zde bude pro tonoucí
pro všechny pocestné, když hromy začnou tlouci
Snad stéblo každého, kdo tone, zachytává

Najdeme člověka, jenž v našem nitru sedí
a jehož obtéká otázka k odpovědi:
Když chce ji, najde ho – a není zamítavá

Čekáme na výdech...

Obul se zvláštní chlad
zvečera do nábřeží
a z věží najednou se začal sypat sních
Přejme si například
ať místo deky leží
láska, již zahlédnou zorničky vnímavých

Z ulic se ztratil spěch
kdy každý stín svůj stíhá
a kde kdo pochopí, čeho být může míň
Čekáme na výdech, s nímž odpaří se tíha
jež s prachem pod stropy dusila mnohou skříň...

Křídlochvění

Oba žijí v jedné kleci
spí, dokud se nerozsvěcí
či jim slunce nemává
Hrát si chtějí, hned jak vstanou
na babu či schovávanou
jsou to šídla zvědavá

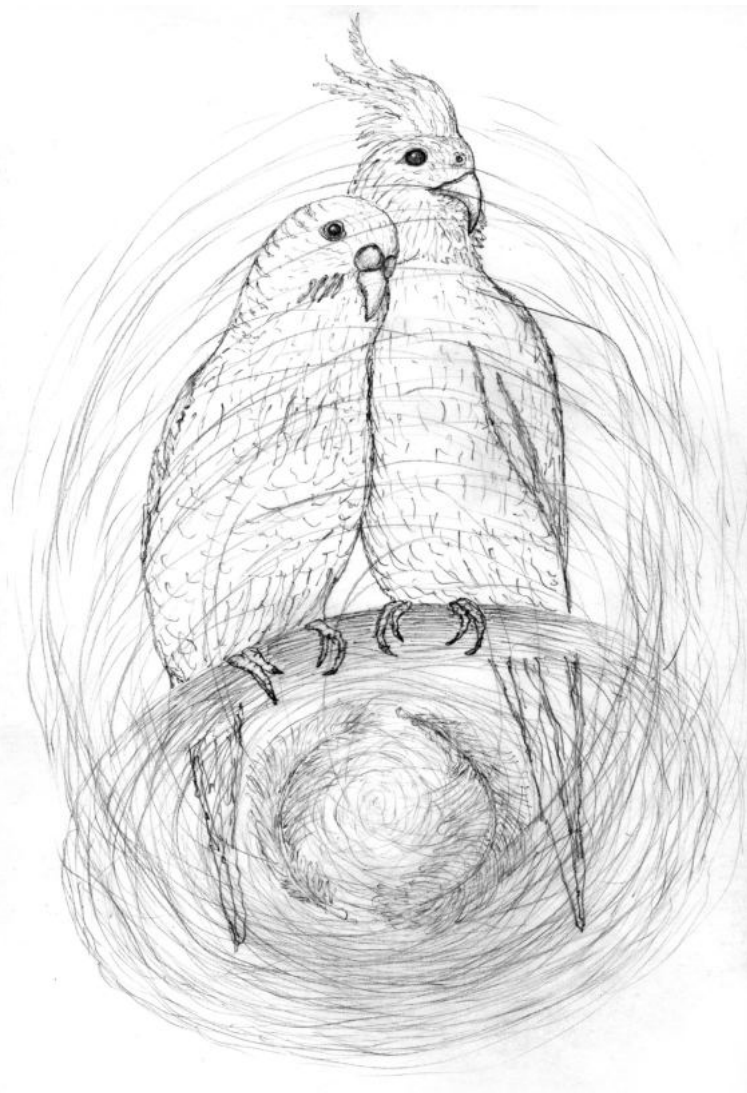
Andulka vždy za korelkou
ta má z toho radost velkou
nikde žádné soukromí
Poradí si – a tak přečká
namlouvání od samečka
jenž sní, že ji ohromí

Někdy zobák otevře si
andulka svá křídla svěsí
korelka mu nadává
Byť je mladší, tak z ní čiší
že než on je vsutku vyšší
není však jen hádavá

Když ho zprahne, hned se tulí
z atomů jsou molekuly
v souzvuku pár švitoří
Na roštárny čas jim stačí
kryt odebrat ovladači
jenž utrpí příkoří

Létají si po pokoji
obaly knih se jich bojí
co zas s nimi provedou
Záclony se trochu děsí
když ti dva jdou na závěsy
prozpěvovat s koledou

Byť se někdy trochu chytí
jsou, jak by je přišil nití
jeden s druhým spojení
Tam, kam jeden, druhý letí
Jaké mají předsevzetí?
Že co mohou, pozmění...

Dotaz mrtvého lesa

Napadl sníh a pokryl jizvy polí
které jsou letos obzvlášť hluboké
Sundat si roušku zima nedovolí
počítá ztráty s velkým úrokem

Smráká se a kouř stoupá nad oblaka
za mlžné noci dřevo dohoří
Na suché větvi černý havran kráká
nad ním se tyčí temné pohoří

Lidé jsou skryti, nikdo nevychází
na lavičku snad nikdo nesedne
Kde jsou ty časy, kdy smích zazněl v mlázi
jak si tam hrály děti nezbedné?

Noc prostor zúží, celý obzor ztmavne
cesta všem mizí, velmi nejistá
A každý tápe, neví, co je správné
zda má chtít Boha, nebo Mefista

Mnohá mez padá, ostatně jak víra
z opěrných bodů zbyly pochyby
Žádný lék přitom na to nezabírá
Když volnost vstává, strach ji políbí

Napadl sníh a kraj už nepohne se
paralyzován značnou nesnází
Ke slovu přišly mrtvé stromy v lese
Ptají se, zda nám život neschází

Tápeme...

Tápeme. Všichni. Narážíme do zdí
Je jasným zřením silná slepota?
Kýžený rozbřesk temná clona zpozdí
v srdcích pak úzkost křídly třepotá

Hledáme záblesk – cokoli, co svítí
a co nám dodá trochu kuráže
Víme, že s blesky přijde hromobití
někdy i blesk však cestu ukáže

Kráčíme, aniž smířeni jsme s chůzí
nevíme totiž, kam nás zavede
Tápeme. Všichni. V čím dál menších kruzích
v nichž kdosi Peklo vydal za Eden...

V jiném stavu

Jsme v jiném stavu, jenž je nouzový
Tušíme, kam že společnost se vydá?
Není to Einstein, kdo nám odpoví
že mnohé čeká neskutečná bída

Škraceným krátký nádech dovolí
netýká se to pouze restaurací
Dítě jde v roce pár dní do školy
Vše, co se spustí, k vypnutí se vrací

Systému zřejmě dech již dochází
řešení přitom žádné nenabízí
Ke kolapsu jsme došli od fází
kdy všechno bylo postižené krizí

Jsme v jiném stavu. Co se narodí?
Zatím je vidět, co halasně zmírá
Všichni jsme svého druhu marodi
protože byla překročena míra...

O to víc...

Nemusí zůstat kámen na kameni
s tím, že nás ještě bouře zachvátí
A že, co známe, zásadně se změní
Celý svět trpí silnou závratí

Koledy zpívám tiše do polštáře
v paměti lovím vůni jehličí
Možná v té chvíli připadám si staře
a jen se divím, že tma nekřičí

Nestýská se mi po konzumním shonu
po bohapustě systém obžerství
Nahlédnout ale toužím za oponu
kde závan dětství mysl občerství

Snad je tu šance pochopit, co sdělí
příchodem na svět dítě v jesličkách
Budme si blíže, ke svým srdcím bdělí
o to víc, když nás doba nehýčká...

Volba ryze nevánoční

Říkám si, že je asi trochu mimo
přát v tomto čase
spokojené svátky
když přímo leje na prokřehlé zimou
z nichž mnohým zdá se
že nemohou
zpátky

Přát plné mísy
těm, jimž kručí v bříše
mělo by sytým přijít vcelku trapné
Strachy se mísí
Oba život píše
Rozjitří city těm, jimž na krk šlápne

Oba ty strachy lidskou mysl drtí
Každý se jejich existence týká
Nejsou to tlachy, že jsme blízko smrti
Jiní se chvějí, že jdou cestou nikam

Že jejich žití najednou se hroutí
když není dáno, že se dřou a bydlí
Bídy se štítí
stejně jako poutí
podél nichž vzplanou černé ohně s křídly

Máme zde systém, jenž nás zvolit nutí:
Oplakat blízké
či jít žebrat s holí
Vybrali byste si z těch rozhodnutí?
Smrt není ziskem
a ztráta snů
bolí...

Žádný není poslední...

Petardy zřejmě nebe nerozzáří
ulice přijdou o povinný smích
Vzdejme hold hvězdám na nebeské tváři
alespoň třeba jenom jedné z nich

Trilióny se jich tam nejspíš rojí
vždy mnohem více, než kdy bude nás
Zkusme si vybrat každý jednu, svoji
pro kterou pranic neznamená čas

Ten těžký přijde, byť bych nejraději
napsal, že se již zítra rozední
Každý náš den je sázkou na naději
a proto žádný není poslední...

Nejde zastavit...

Když kamenná věž s mraky splyne
když krkavčí skřek zesílí
že další zmizel – zběsilí
strážci boj svedou – s vlastním stínem

Legenda příběh temný praví
co stane se, až odletí
pták černý – přijde prokletí
náhle a krutě – bez přípravy

Namísto hradeb zbyly rozvaliny
Pod křídly mlhy celý svět je jiný
tak nějak v troskách, na dně, štván a zbit

Ozvěna mrtvých nad ruinami kráká
o velké změně pána v ubožáka
o změně, která nejde zastavit...

Každý z nás

Mým tělem prošel zvláštní chlad
když šero z větví mžourá
Slyšel jsem obzor zakňourat
a vzpomněl na kocoura

Jenž vyšel lovit do zahrad
a určitě se zpozdí
když neumí se dopátrat
kam poděli se drozdi

Dál v trávě mňouká bez echa
že zavřené jsou myši
A nikdo s miskou nespěchá
snad že ho neuslyší

Jsme hlušší, čím víc rachotí
ta doba krvelačná
jíž němí jdeme naproti
a nám zas temná mračna

Tu temnotu nám projasní
co někde uvnitř vznítí
plamínek skrytý do básní
v nichž každý z nás je nití...

Někdy

Někdy nám život přijde nepříznivý
a cesta vůbec nejeví se schůdná
Někdy nám trýzeň rysy tváře zkříví
Někdy se všichni cítíme být u dna

Kvasí v nás bezmoc, když jsme osamělí
ochromuje nás úzkost neustálá
Najednou zlé je, co jsme včera směli
a zeje propast, kde dřív hradba stála

V takových chvílích – když se z nebe blýská
a průtrž vody všechno zcela smáčí
to, co je hlavní, aby ruka blízká
setřela slzy po včerejším pláči

Hledejme cestu, kde se zdá, že není
poté, kdy psota koktejl namíchala
Znám pár, jenž ze tmy složil světlo denní
Kristýna je tím světlem pro Michala...

(alternativní poslední sloka)

Hledejme cestu, kde se zdá, že není
poté, kdy psota všude kolem řádí
Hledejme sami v sobě opevnění
Najdeme v očích druhých stromořadí...

Prudká

Noc právě lehla nahá do kraje
Otevři dveře, pusť mě dál, má milá
Až hudba ticha skladbu dohraje
Chci, abys na mně svou tvrz postavila

Tvrz, jejíž vížka mraky proniká
žádostivě se noří do oblohy
tam až, kde hvězda sedlá koníka
jenž tryskem cválá, ač je jednohý

Chci se tebou brázdít vesmír neznámý
tělesem být, v němž pulsuje tep moří
světem, jenž nezná, co je před námi
přesto se cele v červí díru vnoří

Věřím, že v jeden splynout dovede
dvojice bodů, již to k sobě nutká
Stav bude jiný – to když pod ledem
erupce vzniká – nespoutaná, prudká...

Paní Haně...

Já její jméno spojeno mám v hlavě
s horami, které mnohý z vás již prošel
s příběhy, jež chce sojka převyprávět
s vesmírem, který tvoří Krkonoše

Se světem, v němž se podvod přísně trestá
a v němž se krádež nikdy nevyplácí
s upřímnou vírou bez potřeby gesta
v morálku, v právo jako sílu hnací

Opona padla, naposled se klaní
Potůček Sitka tleská bez přestání
městečko Šternberk podpis bude shánět

Upřímná Anče hájí bez váhání
kvítek, jenž právě zaleskl se v stráni
Tento můj sonet patří paní Haně...

Aby zas mohla...

Občas je těžké každé nadechnutí
občas vás tíží součet značných ztrát
Občas vám přijde, že již není k hnutí
když další z bran vám začnou zavírat

Úzkost se ve vás jak tajný špeh plíží
nemáte síly se vším se již prát
Dřív hebká louka posetá je kříži
ubyló cest, kam smíte bez výhrad

Nějak se množí hrůzné karamboly
z nejistot ostří bodá – a to bolí
hledá se stéblo – schází adresát

Naději stačí sebeslabší stvoly
nejtvrďší skálu jejich kořen drolí
aby zas srdce mohla zaplesat...

Jsi

Jsi pro můj dech tou pravou atmosférou
a pro mé oči slunce jasný svit
pro mé rty mořem, z něž si pěnu berou
s tím, že dno hlubin chtějí políbit

Jsi pevnou půdou, na níž mohu zůstat
když živly kolem bouři rozběsní
Jsi ranní rosou pro vyprahlá ústa
jsi noční hvězda – ctnostně noblesní

Jsi pro mé rány vánkem, jenž je chladí
Plachty mých přání napneš v bezvětří
Jsi pro mě, lásko, elixírem mládí
jenž na mně ani trochu nešetří

A pro mé srdce ohněm jsi, jenž sálá
přiložím, aby dále stejně plál
Majákem jsi mi – vyhnu se tak skalám
Jsi moje všechno:
Mysl, cit i sval...

Meditační

Když stane se, že na prsou tlak sedí
a člověk, sklíčený, se jen tak potácí
Když v sobě sám klouže jak po náledí
když přítomnost ho neustále svědí
když marně vyhlíží svit slunce v oblacích
Pak pomůže, co někde uvnitř dřímá
mně aspoň určitě to velmi pomáhá
když dívám se, jak střechy hladí zima
a dojme mne, co jindy nedojímá
Dívám se na řeku svlečenou donaha

Sníh na věžích jak řasy oči kráslí
a mostní oblouky jsou dlaně zdvižené
jež drží čas – ten pod nánosy zašlý
kde plíce zdí se zalykají v kašli
než další svítání ho opět vyžene
Zde cítím tep, jenž nikdy nepoleví
tep dějin zarostlých do domů v okolí
boj husitů a jejich zvučné zpěvy
též porážku, již Bílá hora zjeví
a která národ náš tak těžce proškolí

Pak dojde mi, jak hledím na průčelí
že je tu něco v nás, co sílu dodává
však tehdy jen, dokud sám člověk čelí
všem nesnázím – a pilný je jak včely
Pak jednou odezní i tíseň bodavá
V tu chvíli vím, co nazývat smím vlastní
svým krbem, domovem, v němž nikdy nejsem sám
Rád poslouchám, jak sníh pod kroky chrastí
a rázem vím, že vždy je cesta z pasti
již právě v dějinách své Prahy nalézám...

Zamyšlení

Přemýšlím, co vše projít musí změnou
aby svět jiný byl než v Kocourkově
Zem vidím zatím silně ušpiněnou
a to i tam, kde čistá byla nově

Dokud se mečem šíří pravda svatá
dokud se slaboch po udatném vozí
dokud je v kursu blbost jako vrata
nelze pak názor hájit v dialozích

Jestliže všude dvojí metr platí
kdo má být chráněn, přetažen je holí
Železné mříže nahradí plot z latí
a myslit po svém lidem nedovolí

Za zdravou stravu vydají se jedy
Namísto vzduchu člověk tíseň dýchá
až jednou, zmožen, vzdychne naposledy
Strašné je ale, když jsou živí zticha

Hodnoty nejsou, jen se o nich žvaní
však jejich jménem kde kdo zločin páchá
Světci jsou jak sám ďábel potírání
Vrazi nám určí, na koho dát bacha

Když se to hodí, z obětí jsou vinní
z hrdinů srabi, které blátem vlekli
U sket pak jejich chrabré skutky zmíní
pomlčí o tom, jak se kryly dekly

Stále se řeči o jedinci vedou
a jak se všude jedinečnost vítá
Umění že je nutné spojit s vědou
přitom se trestá originalita

Přemýšlím, co vše na změnu je zralé?
Docházím k tomu, že společnost celá:
Zločince totiž hájí vytrvale
a jeho oběť drží v temných celách...

Svítání v nedohlednu

Společnost dusí se, společnost značně chorá
neschopná ochrany těch, kteří právě tonou
Do pekla s úpisem posílá seniora
Sůl sype do rány – a nazývá ji vonnou

Strach křídla rozpíná – strach o babičku s dědou
že vir je zahubí, vir, který mocně řadí
Vyrvaným rostlinám dát život nedovedou
Všechno je naruby – čeká se na pořadí

Psychika upadá – a není, co ji zvedne
úzkost již působí – mnohý z nás velmi strádá
Žádá se úhrada – však dluh roste den ze dne
a nejsou způsoby, jak platbu neodkládat

Řadu z nás napadne, že odepsat nás ráčí
Stát penzi uspoří, když děd natáhne brka
Že je to nápadné? Především je to k pláči
Slaví jen úhoří – jiným se rybník scvrká

Služby jsou v sutinách – a s nimi cestování
kde chleba dochází, tam pro hry není místa
Prostor nám utíná, to co nás na dno vhání
slyšíme rozkazy – a čteme, co se chystá

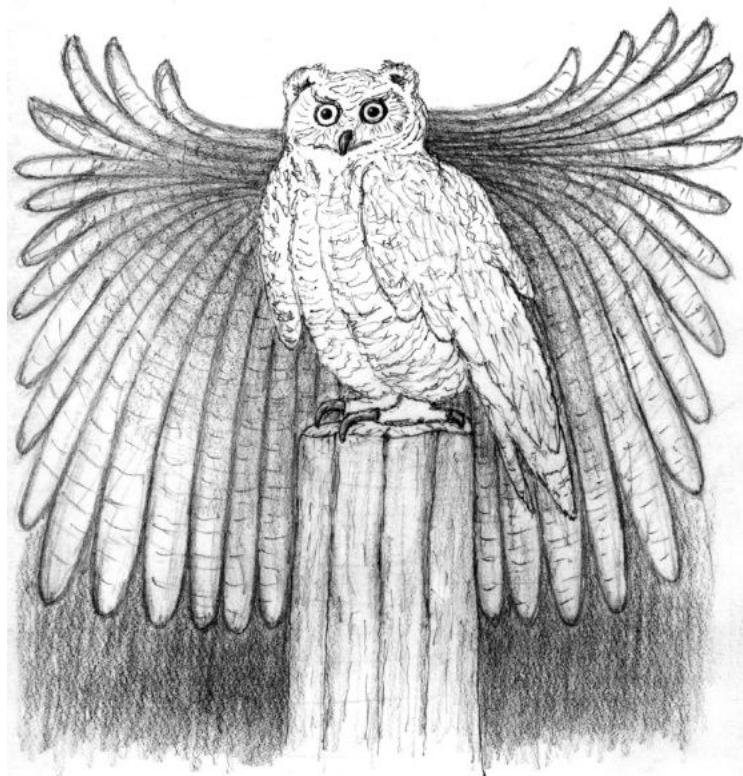
Někdo je zvědavý, jak dlouhé tohle bude
ten pochod po poušti – jen v písku bez oázy
Tohle se nespraví – ne, přijde další úder
Prý, kdo to dopouští? Což nám to nedochází?

Žák doma zakrní – a učňům praxe chybí
Kde vztah je napjatý, tam houstne atmosféra
Jsme jako na trní. Vždy se však najde kibic
Šlape nám na paty, co přehlédli jsme včera

Mnohý zří ze skály, že ztrácí vlastně všechno
když ráno procitá, tak proměny se leká
Kdo dýchat přestali, ti se již nenadechnou
Co jíme dosyta? Stravu, co není měkká

Věci jsou za hranou – a vývoj tryskem cválá
trup lodi prasklý je – a voda se jen hrne
Je zcela nahranou společnost okoralá
již průtrž zaliže z přeháňky nepatrné

Množí se rozkoly – a příkopy dál hloubí
V boku má oštěpy a v hrudi ostré šípky
víra, jež povolí, když rozum protnou šrouby
Vždy ti se rozštěpí, kdo se včas nedovtípí...

Mě to nebaví...

Nevím, zda tohle máme zapotřebí:
Poslušně máme kráčet bez nohou
Do našich rakví zatloukají hřeby
když už nás rovnou spálit nemohou

Voda se valí z hráze protržené
z pramínku je teď příval hučící
Zpěněná masa krajinou se žene
pod okny je již – v našich ulicích

Volební kampaň pohřeb připomíná
programy stran jak parte působí
Ambice malých jsou jak rakovina:
Nemají rozum – ani způsoby

Že jsou zde lidé, strany nevšimnou si
Hlavně, že spolu se zas poperou
Na naše hlasy křivý zub si brousí:
Jsou pro nás morem – nebo cholerou

Strašné je vidět, jak jim nezáleží
na našem zdraví, našich potížích
Na nás jak kdysi středověcí kněží
jen jako na hnůj vrchnost pohlíží

Kašlou nám na to, kdo se neuživí
komu se život na prach rozpadne
Pro ně jsme pouze podvratáci všiví
pro něž už není ani podřadné

Pak ale nevím, kdo jim hlasy dává?
S eutanázií kdo z vás souhlasí?
Tvář ruských rulet bývá napínává:
Hrají ji všichni, jimž jde o hlasy

Však jako občan o ni nemám zájem
Sebevrah nejsem. Ani zvědavý
Ať s nimi jiný tuhle frašku hraje
Já říkám rovnou: Mě to nebaví...

Ještě včera...

Ráno se probudil
pátral, jak se zde octl
s klíči od bytu, které ale neodemykají mříž
za níž dozorce s povýšeným vzezřením
odsekává vězeňský řád

Ještě včera měl práci a plánoval dovolenou
ještě včera mělo všechno svůj biorytmus
ještě včera to byl jeho svět

Přemítal, co se s ním stalo
co je s jeho životem, který tak úzkostlivě
lakoval a česal
sprejoval a leštil
neboť povrch byl nadřazen obsahu

Ze stropu začala pršet omítka
což ale netrápí člověka
kterému se bortí zdi

Vše, co se naučil
bylo najednou směšně zbytečné
Po čem toužil, změnilo se v bohapustý brak
Zachvátila ho panika, že je trestán
ale nedokázal si vybavit prohrěšek
jenž by měl mít za následek
takto krutý ortel

Vyrván z mechanické letargie
zíral do tváře nestvůře
která měla dávno vyhynout

Uměl číst, ale nečetl
uměl psát, ale nikdy nese-psal nic
co by stálo za vteřinu přemýšlení
Uměl myslet, ale raději odříkával modlitbu doby

Doby, v níž se rodí stále inteligentnější děti
které mají menší a menší rozhled
Asi proto, že hlavním předmětem se stala
Obecná debilita

Takto vypadá kolaps...

Chodníky v kožichách z výprodeje
kašlaly špinavosti
Z mrtvých výloh promlouvalo zoufalství

Houba na tabuli vzdychla
že už ji nikdo ani neždímá
lavicím chyběla tetování od kružítek

Kelímeček od popcornu ještě vzpomínal na film
zapomenutý v křoví
Není sám, kdo již nehraje vůbec žádnou roli

Stadiony zapomněly, co je to řev
uložené k zimnímu spánku
i v době letních veder

Z komína nadále stoupal dým
jakoby se nechumelilo
Jen to dřevo se nějak proměnilo v kámen

Do jízdnic řádů vpisovali intervaly nejistoty
a když nešlo chodit do divadel
všichni si hráli na funkční svět

Tomu ale vypadla střeva
o mozku nemluvě
srdce rozežrané účty za setrvačnost
v játrech nahromaděný vztek

Nebylo, kam unikat
nebylo, kam vstoupit
v režimu znehybnění
následoval strmý pád

Najednou rekordy neznamenalaly vůbec nic
podobně jako skleněné sošky za angažovanost
v bohatých róbách

Pozlátko, jež ještě včera vydávali za zlato
zčernalo s vůní dehtu
Dlažební kostky počítaly mrtvé

Právě takto vypadá kolaps
jediného možného Ráje na Zemi...

Rozloučení

Možná stačilo hodit záchytné lano
pro ni ale již bylo pozdě
v prázdných prostorách
jež měly být jejím hradem

Snila klasický sen princezen
o rytíři s mečem a plnými truhlami zlata
o tom, jak povládne na trůnu z lisované závisti
svého okolí

Vše podrobila přerodu v umělou bytost
aby na ní nezůstalo ani zrnko přirozeného
aby byla dokonalá
jako jedle na vánočním stole

Přišla chvíle opadávání
Jenže ona nechtěla skončit u popelnic
jako každý, kdo pohrdá bezdomovci
a štítí se pavučin

Svědomí vysvlékala
jako své tělo – ladně a rychle
v žádostivém očekávání

Už nebylo, na co čekat
přišla na buben
a odmítala hrát druhé housle
natož, aby skončila v base

Shodili ji ze sedla
tak se rozhodla svrhnout židli
spojující bosé nohy se životem

Záchranný kruh byl bludný
vesta proděravělá výstřelky dějin
a lano bylo napnuté a tvrdé

Kdosi trhnul oponou
a přetvářka poznala, že již pro ni není místo...

Nesnesitelná pouta svobody

Zbudovali továrny na bezmoc
kdy každý novorozenec získává pořadové číslo
davu

Mozek proměnili v displej
a ruce v tlačítka
s tím, že dodají software a ovládání

Několik kliků myši na základní pudy
hlavní je přece připojení

Sex, studium a sport
tři „es“, která měla zajistit řád
novodobá kontrola bez používání biče
a vězení

A samozřejmě peníze jako nejpevnější pouto
ten strach, že nebudou
Věčná hrozba vyloučení ze hry, zatracení
špína, smrad a nicota

Peklo této doby
kdy se nestraší ohněm a řetězy
ale zimou, hladem a zbytečností

Abyste zůstali připojeni
potřebujete říkat ta správná slova a fráze
Není třeba znalostí, ale dogmat
neboť znalost ustoupila propagandě

A tak odbojní vzdělanci dostali nálepku primitivů
aby primitivní nevzdělanci přebírali tituly a posty
přilepení k nim svou tupostí a závislostí
na pokynech

K vyřčení rozsudku nejsou podstatné důkazy
oznámí se, co je správné
a co je jednoduše špatné

Za správné věty následuje povýšení
za zakázané vyloučení, vyhazov, ponížení
a placený posměch

Není divu, že nelze dál
anabolika nezabírají
když mizí chléb, hry pozbyly svůj lesk
stejně jenom umělý jak silikonové etalony dokonalosti

Porobení měli mít svou zábavu
bylo nezbytné vyprat tuny špinavého prádla
a odvést pozornost od bublajícího hněvu

Prachy, moc a sláva
společný jmenovatel oněch tří „es“
kdy nevyhrává ten lepší
ale bezohlednější

Kostky domina již o sebe narážejí
jedna pokládá druhou

Nejde to zastavit
přesto některé ještě hrdě stojí
na znamení víry ve hru
jež je u konce

Bez povšimnutí

Člověka štěpili na méně než atomy:
Koho volí, jak se staví k migraci, zda má neutral v řeči
a do toho přišla epidemie

Příkopy stále hlubší a strmější
zato záchytných bodů ubylo
v zájmu zachování svobody

Vytiskli nálepky
aby každý hned rozpoznal
komu se vyhnout obloukem
protože prašivina

Zavedli nové kontejnery:
Černý na znalosti, fialový na odlišné názory
od jediného správného
Na zvědavé otázky sloužil zářivě rudý

Diskuse byla prohlášena za zbytečnou
Svázanou a nahou ji šoupli ke zdi k Demokracii a
Svobodě
Popravčí četa s prsty na spoušti
nebude smlouvat

Nikdo nepostřehl, že ty tři chybějí
ani je nebylo třeba hluboko zahrabávat
Netečné zdi obывáků
otevřely další lahev
zapomnění

Snová

Někdy se nám zdá
že život je snem – a smrt probuzením
opět do jiného snu

Nekonečně plynoucí nicota
v nicotném nekonečnu opakování

Nevíme, jak změřit skutečnost
neboť vjem, rozum, ani bolest
nejsou důkazy

Dokonce i to myšlení
může být dávno rozpadlým meteoritem:
Zhaslou hvězdou
jejíž paprsky pronikly
do našeho světa

Světa, v němž jsme vydáni napospas
sobě samým...

Zásadní rozpor

Modlím se ke klenbě stromů
poklekám před staletými kmeny
miluji vůni červnových lip
tak jako mír a respekt ke druhému

Co však dělat
když zakopáváte o pařezy
a místo bzukotu včel
ocelové včelíčky vrážejí do života?

Jako by vás buldozer zahrnoval hlínou
Víte přesně, jak žít
ale nedostáváte šanci
protože něčí krátkodobý zisk

Tohle musí skončit
říkáte si
na pokraji šílenství

Když je mi těžko...

Když je mi těžko
vybavuji si krajinu s pevnými boky
a vlasy po ramena
Trsy borůvčí a brusinčí
v orosené trávě
Potok, který neřekne lživé slovo
naopak, hladí vás ukolébavkou

Když je mi těžko
Unikám do příběhů knih
svého dětství
s teplou dekou přes sebe a horkým čajem

Když je mi těžko
vybavím si dějiny naší země
abych pochopil
že každé Temno
jednou skončí...

Reprodukce lhostejnosti

Jako by vám svázali ruce a na hlavu přitiskli polštář
lapáte po dechu a nemůžete se vymanit
nad vámi klečí nahá rozběsněná doba
a svou práci hodlá dodělat

Pozvali jste si ji domů
svlékli ji
odevzdali jí peníze
a nyní z vás vyprchává život

Přemýšlíte, co že jste udělali špatně?
Zprávy o smrti sousedů vás nechávali v klidu
Máchli jste rukou, že k tomu docházelo vždy
a na vás podobné zvěsti nezabírají

Viděli jste škrtnout svobodu i víru
rozum vláčet blátem a lásku pranýřovat před lží v kožichu

Všechno to jste strpěli s pokrčením
ramen

Zítřka si někdo přečte krátkou zprávu o vašem skonu
Nezbývá než doufat
že neprodlouží
řetěz nepochopení

Zlomí se to...

Nenajíme se kostí a z vody nepostavíme dům
gumou nenakreslíme ani bod
Prosti všech vědomostí nemůžeme cokoli znát
a pak veškerá naše volba je tmou

Vidíme, co se hroučí, ale chybí nám vize, co má stát
naší stravou se stal dávno jed
který nám rozleptává mysl i cit

Naučili nás destrukci sebe samých
myslit v omezeném definičním oboru hodnot
v němž není prostor
pro nás

Jsme přeplněni prázdnotou hesel
aniž by nás cokoli naplňovalo
skutečným prožitkem

Na každý neuron existuje ovladač
každý vjem má popis, jak ho interpretovat

Nepostřehli jsme
jak plasty pronikly do naší duše
Kam se hrabe Ledová královna
Nejsme z ledu
ale z PVC

Rampouch roztál silou polibku
obávám se, že plast je vůči němu imunní
tak jako my se stáváme imunní vůči morálce
zodpovědnosti, ale i vášni

Zvláštní, jak nás pohltila mechanická setrvačnost

Čím více je vyraženo sériových čísel
tím naléhavěji je kladen důraz na individualitu
Utápějí nás v uniformitě
ale my máme oslavovat pestrost
Zapomněli jsme, co je hravost
Neumíme hledat
jenom nacházet podle manuálů
tištěných na základě schválených norem

Nezbývá než věřit
že i plastovou dobu
zlomí polibek
poznání...

Doslov

Jak už název další básnické sbírky Marka Vojtěcha Řezanky, „*Studny za obzorem*“, prozrazuje, autor zde nemalou část prostoru věnuje nelehké době, v níž všichni žijeme.

Celá řada básní se týká „koronavirového času“, a to buď formou apelu („*Dotaz mrtvého lesa*“, „*V jiném stavu*“, „*Svítání v nedohlednu*“ či „*Takto vypadá kolaps...*“) nebo snahy povzbudit a hledat naději („*Každý z nás*“, „*Někdy*“, „*Aby zas mohla...*“).

Autor chápe, že pokud chce realizovat své sny, musí především žít ve společnosti, která může snít. Jenže ona zatím kolabuje.

Jeho verše jsou burcující, neboť podle něj se jedná o život. Ne jenom život jednotlivců, ale celé společnosti.

„*Studny za obzorem*“ jsou symbolem. Ocitli jsme se na poušti – a hledáme aspoň pár kapek vody. Marek Vojtěch Řezanka věří, že onu pomyslnou vodu najdeme. Ale pouť to bude ještě strastiplná.

Ve sbírce je opět kombinován vázaný verš s volným. Kromě již zmíněné tematické roviny čtenář narazí i na ryze milostnou lyriku („*Jsi*“). Nechybí ani motiv lásky k vlasti („*Meditační*“) – a jak je již u autora zvykem, prokládá vážná témata hravými („*Křídlochvění*“), ale i přírodní lyrikou („*Prudká*“).

Jakousi osobní zpověď autora představuje báseň „*Když je mi těžko...*“.

Sbírku básní tradičně ilustroval grafik Jiří Staněk.

A co vzkazuje čtenářům sám autor?

Milí čtenáři,

Věřím, že každý z vás si z mých řádků něco odnese – pobavení, pohlazení, zamyšlení, ale v neposlední řadě naději.

Přeji vám, abyste se dokázali stmelit, abyste měli po ruce někoho, kdo vyslyší váš křik a vaše volání, abyste vždy nacházeli směr k oněm pomyslným studnám, jakkoli nám nyní mohou připadat vzdálené. V neposlední řadě vám přeji zdraví a síly za své zdraví bojovat.

Držte se.“

Marek Vojtěch Řezanka

MAREK VOJTĚCH ŘEZANKA

Studny za obzorem

Obálka a ilustrace Jiří Staněk

Tisk a grafické zpracování

vyrobilo Studio BESR v roce 2021